

فعالیت ۲ میلیارد کاربر فضای مجازی در ۳ پلتفرم

تهران (پانا) - رئیس مرکز ملی فضای مجازی گفت امروز سه میلیارد کاربر در فضای مجازی وجود دارد که دو میلیارد از این تعداد در شرکت اینستاگرام و واتس آپ و فیسبوک هستند. کل کاربران فضای مجازی در حوزه موبایل در سیستم عامل غربی ها کار می کنند.

به گزارش روابط عمومی پژوهشگاه قوه قضائیه، سید حجت اله علم الهدی در دیدار با ابوالحسن فیروزآبادی دبیر شورای عالی فضای مجازی، هدف از تاسیس پژوهشگاه قوه قضائیه را تشکیل یک مرکز واحد برای استفاده از ظرفیت های علمی کشور به منظور حل چالش ها و مشکلات قوه قضائیه و تامین نیازهای علمی و پژوهشی دستگاه قضا عنوان کرد.

رئیس پژوهشگاه قوه قضائیه اتصال به دستگاه قضا را از مهمترین ویژگی های این پژوهشگاه خواند و گفت: با توجه به دسترسی پژوهشگاه قوه قضائیه به آرای محاکم و دادگاه، می توان از این ظرفیت برای تعامل با شورای عالی فضای مجازی در حوزه های مختلف به ویژه آسیب شناسی پرونده های مرتب با جرایم سایبری استفاده کرد.

دکتر علم الهدی تأکید کرد: به طور قطع قوه قضائیه امروز در برخی از شئون خود از جمله رسیدگی به پرونده های مربوط به جرائم مرتبط با فضای مجازی، به همکاری با مرکز ملی فضای مجازی نیاز دارد و به طور طبیعی این مرکز نیز در بسیاری از موضوعات خود از جمله آسیب شناسی، تقنین و جرم انگاری برخی رفتارها در فضای مجازی نیازمند کمک و همکاری دستگاه قضاست.

در ادامه این جلسه ابوالحسن فیروزآبادی رئیس مرکز ملی فضای مجازی و دبیر شورای عالی فضای مجازی، بر بازتعریف برخی مفاهیم در حوزه فضای مجازی تأکید کرد و گفت: مسائلی مانند حوزه قضایی در فضای مجازی و مرزهای آن در این فضا، نیازمند تعریف است.

وی افزود: مرز جغرافیایی در فضای مجازی معنا ندارد و امروز در عین حال که با پدیده جهانی شدن مواجه هستیم باید حوزه قضایی داشته باشیم و این حوزه باید تعریف شود. مرز جغرافیایی در فضای مجازی محل تشکیک است و در هر حوزه ای متفاوت است. این مرز در پیام رسان ها، معاملات الکترونیک و سایر بسترهای این فضا، تفاوت دارد.

رئیس مرکز ملی فضای مجازی اظهار کرد: حوزه قضایی در فضای مجازی به راحتی ایجاد نمی شود برای ایجاد این مرز یا حوزه قضایی باید در فضای مجازی حرفی برای گرفتن داشت. مثلاً اگر در حوزه حقوقی در فضای مجازی حرفی برای گفتن داشته باشیم و این حرف مسموع باشد، برای خودمان مرز ایجاد و تعریف می کنیم و در سایر حوزه ها مانند حوزه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی نیز همین طور است.

فیروزآبادی اضافه کرد: اگر حوزه های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی روی پلتفرم های خارجی باشد دیگر نمی توان حوزه قضایی تعریف کرد و این مشکلی است که امروز ما در تلگرام و اینستاگرام داریم. وقتی حوزه قضایی در حوزه اجتماعی و سایر حوزه ها تعریف می شود که بتوان در هر آنچه که تعیین کننده این حوزه ها در فضای مجازی است، اعمال قدرت تعریف کرد. امروز ما با غربی ها یک اختلاف نظر اساسی داریم بر سر اینکه چه مواردی در فضای مجازی جرم محسوب می شود زیرا برخی موارد را ما جرم می دانیم و آنها جرم نمی دانند و بالعکس.

وی از دیگر مفاهیم نیازمند تعریف در فضای مجازی را بحث آزادی دانست و افزود: آزادی فیزیکی و مجازی متفاوت از

یکدیگر هستند و آثار متفاوتی نیز دارند.

رئیس مرکز ملی فضای مجازی گفت: بحث دارایی‌ها در فضای مجازی نیز نیازمند تعریف و به نوعی در فضای مجازی در مقابل عمل واقع قرار داریم. اگر نتوانیم در این فضا گفتمان سازی کنیم، در گفتمان طرف مقابل قرار می‌گیریم. فیروزآبادی گفت: خیلی خوشحالم پژوهشگاهی در قوه قضائیه وجود دارد که فراتر از روابط قاضی و متهم می‌توانیم در ارتباط با مسائل فضای مجازی با آن تعامل و همکاری داشته باشیم.

وی با بیان اینکه قانون جنگل از نوع نرم در فضای مجازی حاکم است افزود: امروزه بحث مالکیت معنوی از جمله مسائل مهم در فضای مجازی است که بایستی به آن بپردازیم. در حال حاضر کنوانسیون نویسی در دو حوزه مورد توجه جدی قرار دارد که یکی از آنها مساله مالکیت معنوی است. البته آمریکایی‌ها موافق کنوانسیون نویسی در این حوزه نیستند زیرا در این عرصه سلطه دارند و حوزه قضایی آن در اختیار آنهاست و به عبارتی امروز حوزه قضایی فضای مجازی در عرصه‌های مختلف سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی در اختیار آمریکایی‌هاست و هرگونه بحث حقوقی در این حوزه‌ها، حقوق آنها را محدود می‌کند.

دبیر شورای عالی فضای مجازی ادامه داد: امروز هرگونه کنوانسیون نویسی در هر حوزه‌ای، آمریکا را مجبور به تبعیت خواهد کرد و به همین خاطر موافق کنوانسیون نویسی‌ها نیستند. نقطه شروع فضای مجازی، هویت بخشی است و امروز هویت بخشی در فضای مجازی نیز در اختیار آمریکایی‌هاست. حتی باز کردن سایت‌های داخلی در کشورمان در دست آمریکایی‌هاست. ««یو آر ال آی پی»ها در دست آمریکایی‌هاست و هر لحظه هم حق فسخ دارد.

وی گفت: بر همین اساس امروز مرکز ملی فضای مجازی برای کنوانسیون نویسی در عرصه‌های مختلف فضای مجازی بسیار فعال است و خوشبختانه روس‌ها، چینی‌ها و کشورهای غیرمتعهد به ما پیوسته‌اند تا بتوانیم کنوانسیون‌های مختلف از جمله کنوانسیون مالکیت معنوی، جرایم و امنیت را بنویسیم.

فیروزآبادی تصریح کرد: البته امروز فوری‌ترین بحث حوزه قضایی در فضای مجازی، بحث امنیت است لذا این کنوانسیون را در دست داریم. البته بعد از آن باید به سمت کنوانسیون نویسی در حوزه اقتصاد نیز برویم. نمی‌شود که پلتفرم‌ها جهانی باشند و بیایند در کشور ما کاسبی کنند و ضمناً هیچ تعهدی نسبت به شهروندان ما نداشته باشند و نه مالیات بدهند و نه روابط کار را تنظیم کنند.

رئیس مرکز ملی فضای مجازی تصریح کرد: امروز سه میلیارد کاربر در فضای مجازی وجود دارد که دو میلیارد از این تعداد در شرکت اینستاگرام و واتس‌آپ و فیسبوک هستند. کل کاربران فضای مجازی در حوزه موبایل در سیستم عامل غربی‌ها کار می‌کنند.

وی گفت: امروز شاهد این هستیم که پلتفرم‌های موبایلی خارجی دسترسی‌های بالایی به کاربران دارند و اپلیکیشن یا حساب کاربری حذف می‌کنند و بسیاری از کارهای دیگر را انجام می‌دهند. البته این مسائل را ما از قبل پیش بینی کرده بودیم و وقتی می‌گفتیم برخی آقایان نمی‌پذیرفتند و یکسال گذشته برای ما بسیار آموزنده بود.

فیروزآبادی اظهار کرد: ظرفیت مرکز ملی فضای مجازی به صورت ستادی است و زیاد ظرفیت اجرایی ندارد. یک پژوهشگاهی هم داریم که بیشتر رصد مطالعاتی بر موضوعات انجام می‌دهد و از همکاری با پژوهشگاه قوه قضائیه با توجه به ظرفیت‌هایی که دارد استقبال می‌کنیم.

در ادامه این جلسه، دکتر حامد نیکونهاد معاون پژوهشی پژوهشگاه قوه قضائیه اظهار کرد: شورای عالی فضای مجازی یکی از نهادهای تازه تاسیس است و چالش‌های حقوقی مشابه شورای عالی انقلاب فرهنگی دارد.

وی افزود: متأسفانه هنوز نظام حقوقی حاکم بر فضای مجازی در کشور ما شکل نگرفته است و حقوق کم‌مایه‌ای در این حوزه داریم.

نیکونهاد اضافه کرد: فضای مجازی قواعد خاص خودش را دارد و به همین خاطر قانونگذاری در این حوزه نباید متکی به یک قانون مثلاً صرفاً قانون جرایم رایانه‌ای باشد بلکه در حوزه فضای مجازی باید به سوی قانونگذاری جامع برویم و در این قانونگذاری باید حوزه‌های مختلف و تاثیرگذار را ببینیم و مساله صرفاً حقوقی نباشد.

در ادامه این دیدار، دکتر شهید شاطری پور اصفهانی رئیس پژوهشکده جزا و جرم‌شناسی پژوهشگاه قوه قضائیه اظهار کرد: قانون فعلی جرایم رایانه‌ای، تنها بخشی از مسائل حوزه فضای مجازی و سایبری را پوشش می‌دهد و این در حالی است که مسائل این حوزه سیال و شناور است.

وی با تأکید بر انجام آینده‌پژوهی در حوزه فضای مجازی گفت: پاسخ‌هایی که امروز به رفتارهای مجرمانه در فضای مجازی داده می‌شود، عمدتاً حبس و جزای نقدی است که پاسخگو نیست و باید مجازات‌های این حوزه از جنس فضای مجازی باشد.

شاطری پور تأکید کرد: جرایم و مجازات‌های فضای مجازی، اقتضائات خاص خود را دارد و در این حوزه نیازمند همکاری مشترک با مرکز ملی فضای مجازی هستیم.

رئیس پژوهشکده جزا و جرم‌شناسی گفت: متأسفانه سیاست جنایی مدونی در حوزه فضای مجازی نداریم و مشخص نیست در تصمیم‌گیری‌ها از کدام مدل رفتاری تبعیت می‌شود. این موضوع به زمامداری و حکمرانی در فضای مجازی بازمی‌گردد و باید مشخص شود نحوه مواجهه با مسائل مستحدثه در فضای مجازی چگونه است.

وی تأکید کرد: مسائل حوزه فضای مجازی مانند جرایم اقتصادی مستلزم آینده‌پژوهی است و در آینده با پدیده‌ای مواجه می‌شویم که قوانین فعلی پاسخگوی آن نیست.

در بخش دیگری از این نشست، دکتر هراتی نیک رئیس پژوهشکده آمار و فناوری اطلاعات پژوهشگاه قوه قضائیه با اشاره به مطرح شدن هوشمندسازی دستگاه قضا در دوره ریاست آیت‌الله رئیسی گفت: دستگاه قضا در دوره تحول به دنبال استفاده حداکثری از زیرساخت‌های فناوری اطلاعات است.

وی افزود: در همین راستا در پژوهشکده آمار و فناوری اطلاعات، دو کارگروه با هدف برطرف کردن نیازمندی‌های قوه قضائیه راه‌اندازی کردیم که کارگروه حقوقی و قضایی متشکل از بدنه قضات و متخصصان و کارگروه حقوق و فناوری اطلاعات با پیش‌زمینه متخصصان فناوری اطلاعات آشنا به حقوق و قضا، از جمله اینهاست.

دکتر هراتی نیک با بیان اینکه مسائل حوزه فناوری اطلاعات بسیار گسترده است گفت: کارکردهای فناوری اطلاعات در قوه قضائیه به قبل، حین و بعد از رسیدگی به پرونده‌ها تقسیم می‌شود که قبل از تشکیل پرونده، بحث اعتبارسنجی مطرح است و در این حوزه، ارتباط قوه قضائیه با سازمان‌ها و نهادهای مختلف می‌تواند موثر باشد.

رئیس پژوهشکده آمار و فناوری اطلاعات پژوهشگاه قوه قضائیه ادامه داد: زمانی که ارتباطات بین دستگاهی در بستر فناوری اطلاعات مطرح می‌شود، چالش‌های جدی به وجود می‌آید که شورای عالی فضای مجازی به عنوان یک نهاد ستادی، می‌تواند در این حوزه و کمک به دستگاه قضا بسیار موثر باشد.

دکتر هراتی نیک با بیان اینکه پژوهش‌ها در این حوزه مبتنی بر آینده‌نگری باشد گفت: قوه قضائیه در مراحل مختلف رسیدگی، انواع سرویس‌ها را بر بستر فناوری اطلاعات به مردم ارائه می‌کند و شیوع ویروس کرونا نیز موجب شد، مسائلی مانند برگزاری دادگاه‌های مجازی مطرح شود که باید این موضوع را در سیاست‌گذاری‌های کلان کشور ببینیم. دکتر محمد بهادری‌چهرمی قائم مقام پژوهشگاه قوه قضائیه نیز با اشاره به وظایف قوه قضائیه و ظرفیت‌های پژوهشگاه گفت: بخش مهمی از کارویژه‌های فضای مجازی، مساله ضمانت اجرای هنجارها در این حوزه، جرم‌انگاری و قانون‌گذاری است.

وی افزود: صلاحیت شورای عالی فضای مجازی برای ما محرز است اما معتقدیم در بحث جرم‌انگاری باید از ظرفیت مجلس شورای اسلامی استفاده شود.

وی تأکید کرد: همکاری و تعامل بین پژوهشگاه قوه قضائیه و شورای عالی فضای مجازی در بحث جرم‌انگاری و تقنین بسیار می‌تواند موثر و مفید باشد.

در ادامه این دیدار، محمودرضا کریمی مدیر روابط عمومی و امور بین‌الملل پژوهشگاه قوه قضائیه با بیان اینکه رهبر معظم انقلاب اسلامی شورای عالی فضای مجازی را فرمانده فضای مجازی می‌دانند گفت: در بحث حکمرانی فضای مجازی، بحث‌های مختلف و گوناگونی مطرح است که در این ارتباط، انجام مطالعات تطبیقی از سوی پژوهشگاه قوه قضائیه می‌تواند مفید و راهگشا باشد.

وی همچنین با بیان اینکه برخی مصوبات شورای عالی فضای مجازی مانند الزام کانال‌های بالای ۵ هزار عضو برای کسب مجوز از وزارت ارشاد، ضمانت‌اجرائی ندارد افزود: در این حوزه نیز پژوهشگاه قوه قضائیه می‌تواند با تعریف طرح‌های پژوهشی مختلف، ضمانت‌اجراهای لازم را به صورت علمی پیش‌بینی کند.

مدیر روابط عمومی و امور بین‌الملل پژوهشگاه قوه قضائیه اضافه کرد: همچنین شورای عالی فضای مجازی

می‌تواند فهرستی از منویات و دستورات رهبر معظم انقلاب اسلامی در خصوص فضای مجازی را احصا کند تا با همکاری پژوهشگاه قوه قضائیه، کارهای پژوهشی و حقوقی در ارتباط با توصیه‌ها و منویات رهبر انقلاب انجام شود.

وی گفت: به عنوان مثال چند سال پیش رهبر معظم انقلاب اسلامی تقویت نظام های حقوقی، قضایی، عقیدتی و انتظامی در فضای مجازی را مطرح کردند و یک پیش‌نویس هم در این ارتباط در مرکز ملی فضای مجازی آماده شد اما مسکوت ماند. اگر بتوان پیوست های پژوهشی برای موارد این چنینی پیش‌بینی کرد، می‌تواند در پیشبرد امور راهگشا باشد.

کریمی تأکید کرد: به طور کلی به نظر می‌رسد اگر در تمام مأموریت‌های شورای عالی فضای مجازی، پیوست‌های پژوهشی حقوقی پیش‌بینی شود و مدنظر قرار گیرد، کمک حال این شورا در سیاستگذاری در حوزه فضای مجازی خواهد بود.